

KRAJSKÝ ÚŘAD KRAJE VYSOČINA
Odbor životního prostředí a zemědělství
Žižkova 1882/57, 586 01 Jihlava, Česká republika
tel.: 564 602 111, e-mail: posta@kr-vysocina.cz

Číslo jednací: KUJI 112684/2021
Sp. zn.: OZPZ 1966/2021
Vyřizuje/telefon: Morávková/564 602 521

Rozhodnutí

Krajský úřad Kraje Vysočina, odbor životního prostředí a zemědělství (dále též „OŽPZ KrÚ Kraje Vysočina“), jako příslušný orgán ochrany přírody podle ust. § 77a odst. 5 písm. h) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v pozdějších zněních (dále též „zákon o ochraně přírody“)

žadateli – Jan Šeffler, Dobelice 87, 672 01 Moravský Krumlov, IČ: 49442902 - účastník řízení dle § 27 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „správní řád“)

nepovoluje výjimku dle § 56 odst. 1 zákona o ochraně přírody ze zákazů u zvláště chráněných živočichů uvedených v § 50 zákona o ochraně přírody. Konkrétně se jedná o manipulaci (držení, přepravu, přemísťování, nabízení vývojových stádií a jimi užívaných sídel – úlků uměle odchovaných jedinců čmeláka zemního (*Bombus terrestris*)), za účelem opětovného vysazení v původním areálu druhu.

Odůvodnění:

OŽPZ KrÚ Kraje Vysočina obdržel dne 7. 9. 2021 žádost, kterou podal Jan Šeffler, o vydání výjimky dle § 56 zákona o ochraně přírody v souvislosti se záměrem nabízení čmelínů k zápůjčce za účelem opylování rostlin na území Kraje Vysočina.

Předmětem záměru jsou laboratorně odchované kolonie čmeláka zemního, které budou nabízeny na webovém portálu k zápůjčce za účelem opylování rostlin na území Kraje Vysočina. Odchované kolonie budou nabízeny prostřednictvím úlů – čmelínů pro zájemce, kteří budou zároveň seznámeni o správnosti umístění čmelínu na vhodné stanoviště a dodržení vhodných podmínek pro rozvoj kolonie. Zájemci budou v tomto případě skupina zahrádkářů a chatařů. Celý chov čmeláků pochází z povoleného odchytu jedinců z volné přírody v ČR, Jihomoravského kraje a je dozorován zástupci Krajského úřadu Jihomoravského kraje, Odborem životního prostředí (kopie povolení výjimky je přílohou žádosti).

Správní orgán dopisem ze dne 10. 11. 2021 oznámil zahájení řízení známým účastníkům. Na základě ustanovení § 71 odst. 3 zákona o ochraně přírody mají postavení účastníka předmětného řízení obce Kraje Vysočina – mimo CHKO. Dle § 70 odst. 2 zákona o ochraně přírody byla ve stejném termínu o zahájení řízení informována občanská sdružení, která o toto u zdejšího správního orgánu požádala. K řízení se do doby vydání rozhodnutí nikdo nevyjádřil.

Podklady pro vydání předmětného rozhodnutí tvoří žádost a její přílohy, Věstník Ministerstva životního prostředí březen 2021 – částka 3, znalosti z úřední činnosti u obdobných případů. Podkladem pro rozhodnutí jsou i skutečnosti obecně známe. Za skutečnosti obecně známé považuje správní orgán mj. takové poznatky, které jsou abstrahované (zpravidla odbornou literaturou) z většího počtu obdobných případů a je tedy možné s velmi vysokou mírou

populace a jedná se o vypuštění v areálu původního výskytu daného druhu za účelem obnovy jeho populace nebo stabilizace či posílení populací stávajících.

S ohledem na výše popsaná rizika **nelze spatřovat zájem ochrany přírody (ani jiný převažující veřejný zájem) na držení, chovu, distribuci a vysazování jedinců původem mimo území ČR v případech aktivit (zájmových, amatérských) zaměřených na vypuštění jedinců do přírody nebo (domnělé) zvýšení biodiverzity soukromých zahrad apod. – v těchto případech tak nejsou naplněny důvody pro povolení výjimky dle § 56 odst. 1 ZOPK ani podmínky pro vydání souhlasu dle § 54 odst. 3 ZOPK.** Pro podporu volně žijících populací čmeláků je klíčové zaměřit pozornost na zlepšování podmínek prostředí (zvyšování pestrosti vegetace zahrad, popř. dalších pozemků, nabídky nektarodárných, nejlépe domácích, druhů rostlin a vytváření úkrytových možností včetně případné instalace umělých hnízd – úlků, tzv. čmelínů – za předpokladu ponechání k jejich samovolnému obsazení čmeláky). K případnému posilování volně žijících populací by měli být případně využíváni pouze jedinci původem v daném regionu, resp. v ČR (v těchto případech je tedy povolení výjimek a souhlasů možné).

V rámci správního řízení by měl být mj. doložen (ze strany žadatele) v souladu s § 54 odst. 1 ZOPK původ jedinců, jichž se řízení týká, z věcného hlediska (druhová příslušnost jedinců, tedy příslušnost k druhu, resp. poddruhu původnímu na území ČR a zdroj, geografický původ jedinců, z nichž byl chov založen) i hlediska právního. S ohledem na výše uvedené by měl být žadatelem doložen také soulad s požadavky veterinárních předpisů, případně je na místě na nezbytnost plnění požadavků veterinárních předpisů odkázat v rámci podmínek rozhodnutí.“

Z obsahu žádosti je zřejmé, že žadatel hodlá nabízet čmeláky z domácí populace na webovém portálu blíže neurčeným odběratelům v Kraji Vysočina, primárně ale hobby zahrádkářům do volné krajiny/zahrádky. Zda se jedná o soukromé komerční zájmy (prodej) žadatele se lze z formulace záměru pouze domnívat.

Bombus sp. je řazen mezi zvláště chráněné druhy živočichů v kategorii ohrožený. Podle § 50 zákona o ochraně přírody jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích, chráněna jsou jimi užívaná přirozená i umělá sídla a jejich biotopy.

Ve smyslu § 56 zákona o ochraně přírody lze povolit výjimku ze zákazů u zvláště chráněných živočichů v zájmu ochrany přírody nebo v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody.

V případě využití v ČR původního a nejběžnějšího druhu čmeláka zemního (*Bombus terrestris terrestris*), představuje riziko pro volně žijící populace především vnos jedinců s vlastnostmi pozměněnými vlivem umělého chovu a šlechtění. V rámci chovu nevyhnutelně dochází k domestikaci – záměrně i zcela nezáměrně se v chovu uplatní jedinci s určitými vlastnostmi, takže se postupně vzdalují od vlastností svých divokých předků. Ani v odborných záchranných chovech se nelze negativním důsledkům domestikace zcela vyhnout. Vlnou křížení omezeného počtu jedinců se u laboratorního chovu může projevit také inbrední deprese (zhoršená vitalita, přežívání a rozmnožování v důsledku příbuzenského křížení, mj. vlnou hromadění škodlivých mutací). U potomků laboratorních linií lze z těchto důvodů předpokládat sníženou životaschopnost ve volné přírodě a při jejich vypouštění do volnosti hrozí, že křížením s divokými čmeláky se naruší i životaschopnost původních populací. Vysazování čmeláci mohou divoké čmeláky ohrozit i přímou konkurencí o zdroje potravy. Oproti divokým hnízdům jsou totiž značně zvýhodněni péčí člověka (ideální úlky, ošetření proti parazitům, příkrmování atd.).